

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת. ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430

טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

בבא מצייעא דף סה.

מי שהיה תובע את חברו ריבית באיסור, וכשנתן הלווה את הריבית נתן לו חפץ יקר יותר בזול, וכן אם נתן חפץ, כשיוצאת הרבית בדיינים כמה מוציאים, ומה מוציאים?

כשנתן לו ה' סאים חטים במקום ד' ¹	כשנתן לו בתורת רבית גלימא	
מוציאים ד' - והחמישי הוא רק שהוזיל לו	מוציאים ממנו ד' זוזים ולא הגלימא ²	לאביי
מוציאים ה' - דמעיקרא הכל בא בתורת רבית	מוציאים ממנו את הגלימא ³	לרבא

מרבין על השכר ואין מרבין על המכר, כיצד, ומדוע?

מדוע	כיצד	
שכירות משתלמת לבסוף - ואם ישלם מעכשיו זה הוזלה	השכיר חצר מעכשיו בעשר, ואם לחדשים ביי"ב	בשכירות - מותר
מכירה משתלמת מיד - ואם ימתין לו זו התייקרות	מכר שדהו מעכשיו בעשר, ואם לגורן ביי"ב	מכירה - אסור

מה הן ג' הטרשאות המוזכרות בסוגיא, ומה ההלכה בהם? [תודה"ה והלכתא].

והאם הלכה כן?	מה היא הטרשא?	
הלכתא כוותיה	מוסיף על המכר בשביל המתנת המעות כשאין המחיר קצוץ עדיין	טרשא דרב נחמן
לית הלכתא כוותיה	מוכר כפי השער הגבוה של ניסן משום שממתין ואע"פ שהמחיר כבר קצוץ מ"מ התיר משום שאין המוכר מרויח ⁴	טרשא דרב פפא
הלכתא כוותיה	מוכר במקום הזול כשער היוקר, וממתין למעות עד שימכרו שם, ומקבל האחריות עליו, וגם שבקיה להו מכסא ונקטי להו שוקא ⁵	טרשא דרב חמא

¹ פי', כגון שהיה מסיק בו ריבית של זוז (הלוה לו עשר באחד עשרה), ובמקום לתת לו את הזוז של הריבית נתן לו ה' סאים חטים בשעה שהיו נמכרים ד' סאים בזוז. והנידון כשמוציאים ממנו את הריבית, האם מוציאים ד' סאים שזה שווי הזוז, או כיון שנתן לו חמש סאים מוציאים את כל מה שנתן לו.

² דהריבית הוא הכסף, והגלימא הוא כמו מקח שלקח באותו הכסף, ולכן לא מוציאים ממנו את הגלימא. ³ כדי שלא יאמרו שהגלימא שהוא מתכסה היא גלימא של ריבית.

⁴ רב פפא לא היה לו תועלת בזה שהיו מקדימים לו את המעות מעכשיו ולוקחים את השכר, דמצידו שיקחו את השכר רק בניסן במחיר היקר דהיה לו שכר טוב שלא היה מתקלקל, וגם הוא עשיר ולא צריך את הכסף כבר עכשיו. אולם הקשה עליו רב ששת בריה דרב אידי, דמדוע מסתכל על מה שלו אין הפסד ורווח בהקדמת המעות, שישתכל על הקונים, והם הרי אם היה להם מעות היו קונים ממך לפי שער הזול, ורק משום שאין להם מעות עכשיו ואתה ממתין להם עד ניסן - לכן משלמים יותר, ונמצא שהוא ריבית.

⁵ פי', שהיו מכריזים שאין אדם יכול למכור את סחורה מקבילה לשלהם, עד שהם ימכרו. והיו עושים כן, דכיון שהסחורה היא ברשות רב חמא שהוא צורבא מדרבנן, ולכן היו מניחים להם מהמכס, ונותנים להם למכור ראשונים.

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430

טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

בבא מציעא דף סה:

מכר לו את השדה ונתן לו מקצת הדמים, ואמר לו אימתי שתרצה הבא מעות וטול, מה הדין?

האם המוכר אוכל פירות?	האם הלוקח אוכל פירות		
אין	אין	בקונה רק כשיביא את הכסף ¹	
אין אוכל ² - אלא משלשים	אין אוכל ³ - אלא משלשים	למשנתנו	כשתביא כסף
אין	אין	ל' יהודה ⁴	קנה מעכשיו

מכר לו את השדה ונתן לו מקצת הדמים, כיצד יתכנו כל האופנים דלקמן?

לוקח אינו אוכל פירות	לוקח אוכל פירות		
אמר לו לכתביא תקנה	אמר לו קני כשיעור זוז ⁵	מוכר אוכל פירות	
אמר לו לכתביא תקנה מעכשיו ⁷	אמר לו קנה מעכשיו והשאר בהלואה ⁶	מוכר אינו אוכל פירות	

מכר לו בית או שדה, ואמר לו כדלהלן, מה הדין?

אמר הלוקח מעצמו לכהיו לך מעות אחזיר לך	התנה המוכר: כשהיו לי מעות תחזיר הבית		
מותר ⁹	אסור ⁸	לרבנן	
מותר	מותר ¹⁰	ל' יהודה	

¹ בכה"ג השדה ברשותו עד שעה שיביא את הכסף, ולכן לא נחשב שאוכל פירות בריבית משום המתנת המעות, כי אוכל את פירות שדהו שאינה עדיין ברשות הקונה.

² דאם יביא לבסוף הקונה את המעות, נמצא שהיתה השדה קנויה לו כבר משעה ראשונה, ומה שאכל המוכר את הפירות כל הזמן הוא מחמת המתנת המעות - והוא ריבית. ולכן משלשים את הפירות אצל שלישי, שאם יגמר המקח ינתנו הפירות לקונה, ואם לא יגמר המקח ויחזור בו יחזרו הפירות למוכר.

³ דשמא לא יגמר המקח לבסוף והפירות הם של המוכר, ונמצא שאכל בזכות מה שהיו מעותיו אצל המוכר כל הזמן הזה עד שנתבטל המקח, והוא ריבית.

⁴ ר' יהודה דס"ל דצד אחד בריבית מותר, וכיון שבמקרה הזה אם יאכל המוכר את הפירות ולא יגמור הלוקח את מקחו אין כאן ריבית. וכן אם הלוקח יאכל פירות ויגמור לבסוף את מקחו אין כאן ריבית. לכן אפי' אם לא נעשה כך לבסוף - ג"כ לא הוי ריבית, דריבית היא רק מתי שיהיה ודאי ריבית. ועי' רש"י (ד"ה צד אחד), שביאר שגם ר"י מודה בכה"ג שאמר לו שתביא תקנה שאסור ללוקח לאכול פירות כיון שהוי ודאי ריבית, וכן בכה"ג שאמר קנה מעכשיו והשאר בהלואה שאסור למוכר לאכול פירות דהוי ודאי ריבית.

⁵ הקונה אוכל פירות של חלק הקרקע שקנה כשיעור כספו, והמוכר אוכל את השאר.

⁶ דנמצא שכל השדה היא של הקונה ולא בטל המקח, ורק יש לו חוב של ממון על יתר המעות.

⁷ ובכה"ג ר' יהודה חולק ומתיר וכנ"ל.

⁸ דאם מתנה המוכר כן, נמצא שהמעות שלקח מן הלוקח הם הלואה, והקונה הוא באמת מלוה ומקבל ריבית מה שדר בבית או בחצר בחינם.

⁹ ומכיון שאמר מעצמו ולא נתחייב לעשות כן - ולא יכול לתובעו על זה בב"ד, הרי זה מכירה גמורה, ואם ירצה להחזיר הוי מכירה חדשה שוב. משא"כ ברישא שנתחייב הלוקח להחזיר כשיהיה למוכר מעות, הרי מתברר שלא היה כאן מכירה אלא הלואה.

¹⁰ דהוי צד אחד בריבית, דאולי לעולם לא תחזור זו המכירה.